

СТАНОВИЩЕ

Относно предложената Стратегическа рамка на НПП „България 2020“

Предложената за обществено обсъждане Стратегическа рамка на Националната програма за развитие „България 2020“ съдържа политически приоритети, направления за действие и мерки за развитие на България като държава с конкурентоспособна икономика, осигуряваща условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на личността чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж. Въпреки че на този етап все още не всички приоритети са развити съразмерно – в част от приоритетите са ясни политическите направления и са предложени приоритетни мерки, докато в други части е налице по-скоро експертно описание на множество възможни мерки без ясно приоритизиране – предложеният текст задава ясна цялостна визия и основа за формирането и изпълнението на устойчива национална политика за реализация на тази визия.

В същото време както Стратегическата рамка, така и предходните части на Програмата съдържат сериозна слабост, която следва да бъде своевременно отстранена: **не е включено едно от основните предизвикателства пред устойчивото развитие на България – интеграцията на етническите малцинства, в частност – на ромската общност. Настоящият текст на НПП „България 2020“ не създава системни предпоставки за изпълнение на цялостна политика за интеграция на ромите.**

Показателно е, че темата за етническите малцинства и тяхната интеграция не присъства експлицитно в Стратегическата рамка. Част от предвидените мерки – особено в приоритети 1 и 2 - са в съзвучие с усилията за ромска интеграция (напр. ключовите мерки по превенция на отпадането от училище, по осигуряване на допълнително обучение по български език на деца, за които българският не е майчин и др.), но те представляват само отделни, несвързани помежду си елементи и не могат да обезпечат цялостна интеграционна политика. **Това игнориране влиза в остро противоречие с:**

- приетата на 1 март от Народното събрание Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите: решението, прието с безпрецедентен консенсус **превръща ромската интеграция в държавна политика и ключов приоритет пред развитието на България.** Стратегията задава основни политически приоритети за интеграция на ромите и изисква тяхното включване и доразвиване в стратегически и оперативни документи, включително в НПП „България 2020“;

- документи на институциите на Европейския съюз: напр. Съобщението на ЕК „Рамка на ЕС за Национални стратегии за интеграция на ромите“ от 5.04.2011 императивно изисква Националните програми за реформи да бъдат в съзвучие с и да развият основните елементи от Националните стратегии за интеграция на ромите. Въпреки че НПП „България 2020“ не е Национална програма за реформи, посоченото изискване е релевантно и за нея: **ромската интеграция е преди всичко наша осъзната национална необходимост, а не изискване на Европейската комисия;**

- българската реалност и перспективите през развитието на България: най-важната причина, поради която настояваме за включването на темата за ромската интеграция в НПП „България 2020“ е, че **ромите са огромен и неизползван ресурс за развитие;** нещо повече – **без интеграция на ромите цялостното развитие на България би**

срещнало сериозни трудности и не би постигнало устойчив и включващ растеж. Както сочи доклада на Световната банка „Приобщаването на ромите: икономическа възможност за България, Чешката република, Румъния и Сърбия” 23 % от младите хора, наблизаци в трудоспособна възраст в България са роми, а от невключването на ромите българската икономика губи по 526 млн. евро годишно. Затова игнорирането на темата за ромската интеграция от Националната програма за развитие „България 2020” би било стратегическа грешка, която не бива да допуснем!

В тази връзка предлагаме:

1. Политиката за интеграция на ромите да бъде експлицитно включена в Стратегическата рамка на НПП „България 2020“ като се използва концепта, зададен от предложението на Европейската Комисия за Регламент на Европейския социален фонд **„интеграция на маргинализирани общности (роми и др.)“**: практиката от последното десетилетие показва, че без специфичен („таргетиран“) подход, цялостните мерки за развитие (т.нар. „мейнстрийм подход“) не само няма да включат ромите, но има опасност да задълбочат дистанциите между ромите и останалите групи;

2. Политиката за интеграция на ромите да бъде включена в Стратегическата рамка на НПП „България 2020“ чрез два взаимосвързани подхода: включване на под-мерки и мерки в Приоритети 1 и 3, които да зададат основните политически направления за действие, както и включване на нов под-приоритет „Междусекторни интервенции за интеграция на маргинализирани общности (роми и др.) в Приоритет 2, който да обезпечи необходимия инструментариум за ефективното прилагане на политическите мерки от Приоритети 1 и 3;

3. Предлагаме включване на следните под-мерки и мерки, създаващи основа за цялостна интеграционна политика в областите образование, заетост, здравеопазване и подобряване на жилищните условия:

- към „Осигуряване на достъпно и качествено образование и намаляване на процента на преждевременно напусналите образователната система; Ключови мерки, насочени към предучилищното и училищното образование“ (Подприоритет 1.1.) предлагаме *да бъдат допълнени под-мерки „Въвеждане на интеркултурно образование“ и „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства“;*

- към „Управление на качеството на образование и на младежките дейности; Ключови мерки, насочени към предучилищното и училищното образование“ (Подприоритет 1.1.)“ предлагаме *да бъдат допълнени под-мерки „изграждане на механизми за преодоляване на обучението в етнически обособени детски градини, паралелки и училища“ и „повишаване на качеството на образование и развитие на училищата в селските райони“;*

- Подприоритет 1.2. „Подобряване на качествените характеристики на работната сила“ *да бъде допълнен с нова мярка „интеграция на пазара на труда и повишаване на заетостта сред маргинализираните общности (роми и др.)“.* Посочената мярка следва да съдържа основни дейности / под-мерки, доразвиващи предвиденото в приоритет „Заетост“ на Националната стратегия за интеграция на ромите, както и в Плана за действие към нея;

- Подприоритет 1.3. „Повишаване на качеството и ефективността на здравните услуги“ *да бъде допълнен с нова мярка „Повишаване на здравния статус и здравна интеграция на маргинализираните общности (роми и др.)“.* Посочената мярка следва да съдържа основни дейности / под-мерки, доразвиващи предвиденото в приоритет „Здравеопазване“ на Националната стратегия за интеграция на ромите, както и в Плана за действие към нея. Тя няма да дублира предвиденото в мярка „Подобряване на качеството на здравното обслужване и осигуряване на достъп на всеки гражданин до

здравна помощ и услуги“, доколкото следва да съдържа дейности за активна интеграция и повишаване на здравния статус, които надграждат осигуряването на равен достъп;

- Подприоритет 3.8. „Интегрирано устойчиво градско развитие и укрепване функциите на полицентричната мрежа на градовете“ да бъде допълнен с нова мярка „Превръщане на обособените ромски / мултиетнически квартали в част от интегрираното устойчиво градско развитие“. Посочената мярка следва да съдържа основни дейности / под-мерки, доразвиващи предвиденото в приоритет „Жилищни условия“ на Националната стратегия за интеграция на ромите, напр. деконцентриране на компактните и обособени ромски квартали, Продължаване на процеса на изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри, които да обхванат зони с компактно ромско население, Актуализация/изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени, Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура и др.;

- Подприоритет 3.10. „Подобряване качеството на живот в селските райони“ да бъде допълнен с нова мярка „Насърчаване на активното участие на маргинализираните общности (роми и др.) в обществения, културния и икономическия живот в селските райони“;

- мярка „Насърчаване публично-частното партньорство за реализация на стратегии за местно развитие“ (Подприоритет 3.10.) да бъде допълнен с дейност / под-мярка „целенасочени дейности за активизиране на маргинализираните общности при подготовката и изпълнението на стратегиите за местно развитие“

4. Предлагаме включване на нов под-приоритет „Междусекторни интервенции за интеграция на маргинализираните общности (роми и др.) в Приоритет 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“. Предложеният под-приоритет следва да обезпечи необходимия инструментариум за ефективното прилагане на политическите мерки от Приоритети 1 и 3, предложени по-горе. Подприоритетът би следвало да предложи типове междусекторни интервенции (включващи въздействия в повече от една от областите образование, заетост, здравеопазване и жилищни условия), доказали ефективността си като средство за ефективно прилагане на интеграционни интервенции и политики. На един последващ етап типовете междусекторни интервенции биха могли да бъдат по-ясно дефинирани чрез методология и финансов стандарт. Тяхното прилагане би могло да бъде обезпечено чрез средства от европейските фондове и/или държавния бюджет.

Предложеният под-приоритет не заменя и не дублира съществуващия под-приоритет „Междусекторни услуги с цел превенция на социалното изключване“. Той предлага интервенции, излизащи извън обхвата на услугите и е насочен не към превенция на изключването, а към активна интеграция на маргинализираните общности;

5. Апелираме отново за допълване на предходните части на НПП „България 2020“ с информация и анализ за предизвикателствата пред интеграцията на ромите и останалите етнически малцинства;

6. Предлагаме Междуведомствената група за ресурсно подпомагане на интеграцията на ромите, председателствана от Министъра по управление на средствата от ЕС да проведе свое нарочно заседание по включването на темата за ромската интеграция в НПП „България 2020“

Експерти на Център „Амалипе“, както и представители на други НПО, работещи за интеграция на ромската общност са готови да се включат в изработването на конкретните текстове по направените предложения!